

8.9.2001

- ▶ Mikä mies on Soneran Tapio Hintikka?
- ▶ Ensi-ilta on Lasse Pöystille aina kova paikka
- ▶ Aarno Arvela, pahojen puolustaja
- ▶ IS mukana mestari-TPS:n harjoituksissa

Euro s. 20

ESIKOISESTA ELOKUVAKSI

Kirjailijat Kjell Westö (kuvassa) ja Katja Kallio ovat kesän aikana päässeet kurkistamaan elokuvanteon kulisseihin, kun molempien esikoisteoksia on muokattu filmille.

Eero Aarnio pursuaa yhä

KREISEJÄ IDEOITA

► Eero Aarnion pop-klassikkotuolit tekivät come backin 90-luvun lopulla. Tämän syksyn Habitaressa Aarnio, 69, esittelee modernin keinutuolin.

KAARINA TIMONEN
ULLA-MAIJA LÄHTEENMÄKI, kuvat

– **AARNION HUONEKALUT** ovat erittäin paljon tekijänsä näköisiä, on Helsingin Yrjönkadun Aero-liikkeessä Aarnion huonekaluja myyvä Antti Tokala sanonut minulle.

Se on totta: Aarnion Kirkkonummen kodin valoisassa oleskelutilassa keinuva upouusi tuoli on hyväntuulinen. Siinä kiikkuessaan ei voi mököttää, varsinkin kun isännältä, joka on aito stadion kundi ja Kallion kasvatti, tulee hauskaa juttua solkenaan.

Eero Aarnion ensimmäinen, maailmanlaajuinen hitti oli lasikuituinen Pallo-tuoli (1963), joka löi itsensä kansainvälisesti läpi Kölnin huonekalumessuilla 1966. Sitä seurasi pop-klassikko toisensa jälkeen: Pastilli 1967, Kupla 1968, Tomaatti 1971 ja Poni 1973.

Koko ajan Aarnio on lisäksi suunnitellut julkikalusteita. Luulisi 40 vuoden työrupeaman jo riittävä. Väärin, väärin!

Uudentyyppinen keinutuoli on riittänyt Aarniota 80-luvulta asti – ensimmäisen piirroksen hän teki siitä 1983.

– Meillä on Suomessa hieno keinutuoliperinne, on urjalalainen ja nakkilalainen malli. Mutta moderneja keinutuoleja on tuskin lainkaan, Aarnio pohjaa.

Ensin hän ajatteli tehdä keinutuolin rottingista, mutta asiaa tutkittuaan huomasi sen liian hankalaksi.

Sitten hän muisti vanhan mielimateriaalinsa lasikuidun ja homma alkoi luistaa.

Valmiin tuolin istuinosana on villakan-kaalla verhoiltua lasikuitua, jalka teräsputkea. Teräsrungon tekee Piironen Salossa, lasikuituistuimen Artekno Kangasalla ja Majestic-huonekalu Lahdessa verhoilee tuolin.

Uuden, tämän syksyn Habitare-näyttelyn symboliksi otetun keinutuolin hinnaksi tulee 13 500 markkaa. Työnimenä sillä on ollut vaatimattomasti Maailman paras keinutuoli.

AARNION KOTI Kirkkonummen Veikkolassa, Lamminjärven rannalla on itse suunniteltu ja urakoitu kolmeen eri tasoon rinteeseen. Sen suuret ikkunat avautuvat luontoon ja järvelle. Rannassa on isännän ylpeys, mustahirsinen, turvekattoinen savusauna, jonka pehmeitä löylyjä ei voita mikään.

Aarnio on joutunut esittelemään omin huonekaluin sisustettua valtakuntaansa viime aikoina tiuhaan ulkomaisille design-lehdille, joita lappaa tekemässä juttua hänestä. Paikalta on juuri

poistunut amerikkalainen arkkitehtuuri- ja designlehti *Metropolis*, ensi viikolla tulee australialaisen *Belle Magazines* toimittajia, seuraavaksi japanilaisia. Italialainen 60-luvun muotoiluun erikoistunut *Il Giugiaro* -lehti on lähettänyt faksilla 10 kysymystä vastattavaksi.

Muutenkin kiinnostus Aarnioon maailmalla sen kuin kasvaa. Portugalin Portossa avautuu tänä syksynä retrospektiivi hänen huonekaluistaan. Tulos on myös ensimmäinen kirja hänen tuotannostaan. Suomessa väitöskirjaa tekevä kiinalainen arkkitehti Fang Hai on vierailut Aarnioilla joka lauantai viime maaliskuusta lähtien haastattelemassa ja tutkimassa arkistoja.

Ensi vuoden alussa South East University Press Nagoyassa julkaisee Hain tutkimuksen Aarniosta, ensin englanniksi, sitten kiinaksi.

– Siihen tulee kaikki huonekalut mitä olen tehnyt, hyvät ja huonot! Aarnio huokaa.

Tuollaista kirjaa onkin kaivattu. Silmä poimii Aarnion Pallon, Kuplan tai Pastillin jatkuvasti ulkomaisten lehtien mainoksista ja sisustuskuvista. Syyskuun ruotsalaisen *Sköna hemin* Ahlensin tavaratalon mainoksessa komeilee valkoinen Pastilli, ranskalaisen *Ellen* heinäkuun numerossa Kuplassa kellivä alaston tyttö mainostaa Mauboussinin luksuskelloja.

– Jostain syystä tytöt aina ottavat vaatteensa pois minun tuoleissani, Aarnio ihmettelee.

Näin kävi viime joulukuun *Playboyn* kannessa. Myös muotisuunnittelija Donatella Versace paljasti sulonsa Kuplassa *Vanity Fair* -lehdessä.

” Jostain syystä tytöt aina ottavat vaatteensa pois minun tuoleissani.

Aarnio asuu Kirkkonummella, Lamminjärven rannassa. Sisällä talossa uusi keinutuoli seurustelee Kuplien kanssa.

” Kiitos internetin, kauppa on auki yötä päivää. Aina jossakin päin maailmaa katsellaan sivuja ja tilauksia tulee ihan kreisisti.

AARNION 60-LUVUN pop-klassikkojen buumi alkoi oikeastaan jo 90-luvun lopulla, kun niitä alkoi vilahdella Music Televisionin pop-videoissa ja elokuvissa.

Pierce Brosnan istui *Mars hyökkää* -elokuvassa Pallossa ja Tomaatti-tuoleja vilahteli *MIB-Miehet mustissa* -elokuvassa.

60-luvun pop-kulttuurin keskeiseksi symboliksi Pallo kohosi viimeistään silloin, kun se valittiin Cara Greenbergin kirjan *Op to Pop* kanteen.

Aarnion come back ei kuitenkaan ole pelkkää sattumaa. Sen takana on oikeita päätöksiä ja määrätietoista työtä.

80-luvulla Aarnio näytti jo unohtuneen ja menneen pois muodista, kun hänen huonekalujaan valmistanut Asko kaatui.

Silloin hän otti tuoliensa valmistus-oikeudet takaisin itselleen ja organisoii niiden tuotannon uusiksi.

KAIKKI PALLOT, Kuplat ja Pastillit tehdään yhä Suomessa. Helsinkiläinen Aero myy niitä yksinoikeudella kotimaassa, kansainvälinen edustus on keskitetty Adeltalle Saksaan. Adelta myös ylläpitää Aarnion design-huonekaluista sivuja internetissä (www.aero-aarnio.com).

Aarnio itse on sitä mieltä, että internetillä on suuri osuutensa nykyiseen buumiin, vaikka hänellä itsellään ei ole edes tietokonetta.

– Kiitos internetin, kauppa on auki yötä päivää. Aina jossakin päin maailmaa katsellaan sivuja ja tilauksia tulee ihan kreisisti, Yhdysvalloista, Kanadasta ja Japanista asti. ▶

Aarnion uustuotannon pop-klassikot

- Juttujakkara (1962)
- Pallo (1963)
- Pastilli (1967)
- Kupla (1968)
- Tomaatti (1971)
- Poni (1973)
- Copacabana-pöytä (1991)
- Ruuvi-pöydät (1991 ja 1992)
- Formula (1998)

Melkein seitsemänkymppinen Eero Aarnio on aito stadin kundi, jolta tulee hauskoja juttuja solkenaan.

► **FRANKFURTIN LENTOKENTÄN** uuteen siipeen tulee 13 Kupla-tuolia. Sen ymmärtää, kun istuu hetken tuossa tuolissa: sen sisälle syntyy yksityinen hiljaisuuden tila. Hälyisällä lentokentällä hetki rauhaa on kova sana.

Myös keräilijät ovat valppaina. Hyväkuntoisesta, alkuperäiskankaalla verhoillusta Pallosta maksetaan maailmalla jopa 35 000 mk, kun uustuoranto-Pallo maksaa 22 500 mk.

Halpoja kopioita Aarnion tuoleista pulpahtelee pintaan jatkuvasti, varsinkin Kaakkois-Aasiassa. Niitä on vahdittava tarkasti.

Kerran Tallinnassa Aarnio näki näyttelyssä *Konjakk*-tuolinsa kopion. Opas kertoi, että näitä valmistettiin paljon entisessä Neuvostoliitossa.

Varsinaisen leipätyönsä Aarnio on kuitenkin tehnyt julkikalusteiden saralla. Niitä hän alkoi suunnitella 1980.

– Pop-klassikot ovat vain jäävuoren huippu, kymmenen prosenttia tuotannostani. Päätyötäni ovat istuimet suomalaiselle Martelalle ja ruotsalaiselle European Furniture Groupille, joka osti Askon julkikaluste-puolen.

Italiaan hän suunnittelee ovenkahvoja ja huonekalujen vetimiä suurelle *Valli & Valli*-firmalle.

– Se on mielenkiintoista työtä. Loin koko heidän huonekaluvedinmallistonsa. Italiassa olen saanut vapaat kädet suunnitella. He sanovat vain: tee jotain vahvasti esteettistä!

Suhtautuminen tuotekehittelyyn Italiassa on kuulemma täysin erilaista kuin Suomessa.

– Designeria arvostetaan siellä. Voi tehdä lähes mitä tahansa, valmistaja löytää ratkaisun ongelmaan. Suomessa se on lähes päinvastoin.

Syksyn Habitare-messuilla esitellään salolaisen Piironen osastolla myös Aarnion uusi, julkisiin tiloihin tarkoitettu sinkkiverkkorunkoinen *Network*-tuolisarja.

– Suuri aulatuoli on ihan kreisi, Aarnio kuvailee.

Lisää aivan "kreisejä" huonekaluja on tulossa ensi vuonna, mutta niistä ei vielä voi puhua sen enempää.

– Juuri hulluja huonekaluja pitäisi tehdä, ei tavallisilla tuoleilla mennä kansainvälisille markkinoille, Aarnio tietää.

Poni (1973).

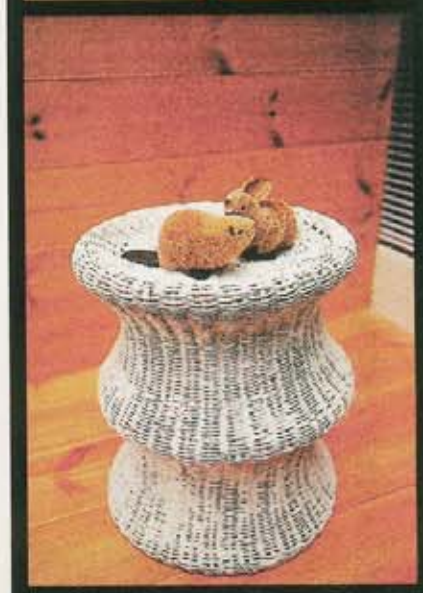
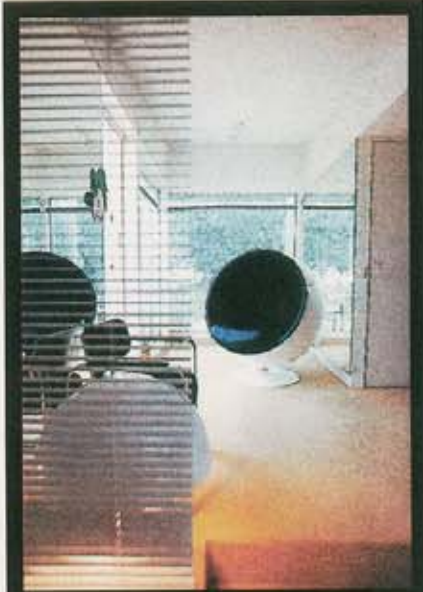

Salolaisen koulun veistosalissa synnytetty Pallon prototyyppi seisoo yhä Aarnioiden kotona.

Juttujakkarasta kaikki alkoi. Aluksi Aarnio ajatteli käyttää myös keinutuolissa rottinkia, mutta huomasi sen liian hankalaksi.

Aarnion koti Kirkkonummella on itse suunniteltu ja rakennettu ja sisustettu isäntänsä suunnittelemissa huonekaluilla.

Aarnio on saanut esitellä taloaan lukemattomille koti- ja ulkomaalaisille toimittajille.

Pallo syntyi tuskalla ja vaivalla

EERO AARNIO ON lasikuituhuonekalujen pioneeri. Pallon syntyminen oli kuitenkin tuskien taival. Näin Aarnio sen itse kertoo.

"Tutustuin lasikuituun ensi kertaa Turun veneveistämöllä, kun hyppäsin lasikuituveneeseen kannelle. Mieleeni jäi, että tästähän voisi tehdä myös huonekaluja.

Vuonna 1962 idea alkoi itää. Olin juuri jäänyt freelance-suunnittelijaksi.

Aika äkkiä minulle selvisi, mikä olisi lasikuidun ideaalimuoto. Palloon meni vähiten materiaalia ja sillä saisin aikaan suurimman kestävyuden.

Pallo tuolina oli niin hullu ajatus, etten esittänyt sitä kellekään, vaan aloin tehdä sitä itse.

Teimme ensimmäisen prototyypin Salossa. Vaimoni Pirkon isä oli siellä opettajana, saimme käyttää koulun veistosalia.

Pirkon veli oli purjelennon opettaja, hän ehdotti että tehdään tuolin muotti pyöreistä vanerikaarista, kuten purjelentokoneessa. Kaarten päälle pingotimme liimamaiseen vesilasiin kastetut paperit – siten saimme muottiin pinnan.

Ensimmäinen negatiivinen yllätys tuli seuraavana aamuna: paperi oli kuivutessaan kutistunut niin, että se oli rikkonut kaikki puukaaret. Muotti oli kuin muhkurainen peruna!

Paikkasimme muotin appiukon sanomalehdillä, jotka kastoimme taas vesilasiin. Siinä menivät koulun vessapaperitkin, kun sanomalehdet loppuivat.

Meillä oli niin kova hinku tehdä tuoli, että kun vesilasi loppui, herätimme apteekkarin yöllä kello kolme myymään meille tätä ainetta.

Hän oli pirun vihainen, että onko tämä joku hätätapaus.

Kun pallomuotti oli valmis, aloimme laminoida lasikuitukangasta sen päälle. Kangas pannaan muottia vasten ja sen päälle levitetään siirappimaista hartsiä. Jos hartsiin laittaa liikaa kovettajaa, se kuumenee ja syttyy palamaan. Näin kävikin kerran.

Kymmenen kertaa kävimme Pirkon kanssa Helsingistä Salossa. Kun kaikki oli valmista, hajoitimme muotin. Ensimmäinen pallo oli käsissä!

Taas tuli negatiivinen yllätys: pallo oli ihan löllö, kuin kumipallo.

Lasikuitukerros oli liian ohut, vaikka kerroksia oli 4–5, viitisen millia.

Kyllä harmitti. Mutta keksinpä taas. Laitoin suuaukon sisäpuolelle pyöreän putken ja laminoin sen kiinni lasikuidulla.

Niin siinä kävi, että tuo halkaisijaltaan parisenttinen putki jäykisti pallon täysin. Nyt se oli kuin terästä.

Pallo oli nyt pakko verhoilla sisältä, koska putki täytyi peittää. Siellä se on vieläkin, vahvistamassa Palloa."

Pallotuolia tehtiin aluksi Turun veneveistämöllä, sittemmin Artekossa Kangasalla. Siellä Aarnion lasikuituhuonekalut tehdään yhä.

Läpinäkyvästä akryylilevystä valmistettavaa Kuplaa, joka on maailmalla suosituin malli, tekee Keraplast Ori-mattilassa. ■